

της μηνυτήριας αναφοράς προηγούμενης οριστικοποίησης της φορολογικής εγγραφής. Διότι ανεξάρτητα από την φύση της πιο πάνω διάταξης, η οποία είναι πράγματι δικονομική, αυτή ως εισάγουσα δυσμενέστερη για τον κατηγορούμενο ρύθμιση σε σχέση με ότι ίσχυε προηγουμένως σχετικά με την υποβολή της μηνυτήριας αναφοράς για την δίωξη της συγκεκριμένης πράξης, δεν είχε αναδρομική ισχύ, σύμφωνα με όσα εκτίθενται ανωτέρω. Ύστερα από όλα αυτά, πρέπει, σύμφωνα με τα άρθρα 484 § 1 εδάφιο στ', 485 § 1 και 517 § 1 του ΚΠΔ, να ακυρωθεί εν μέρει το υπ' αριθ. 3441/2013 βούλευμα του συμβουλίου πλημμελειοδικών Αθηνών και να κηρυχθεί απαράδεκτη η ασκηθείσα ποινική δίωξη κατά του κατηγορουμένου Θ.Α. του Β., δημοσιογράφου, κατοίκου ... για την πράξη της φοροδιαφυγής και μόνο (άρθρο 17 § 1 ν. 2523/1997), πράξη που φέρεται ότι τελέσθηκε από αυτόν στην Αθήνα κατά τον αναφερόμενο στο ιστορικό της παρούσας μου χρόνο.

Για τους λόγους αυτούς Προτείνουμε: Να γίνει δεκτή η ασκηθείσα από εμάς αίτηση αναιρέσεως. Να αναιρεθεί εν μέρει το προσβαλλόμενο βούλευμα και ακολούθως να κηρυχθεί απαράδεκτη η ασκηθείσα ποινική δίωξη κατά του κατηγορουμένου Θ.Α. του Β., δημοσιογράφου, κατοίκου ... για την πράξη της φοροδιαφυγής και μόνο (άρθρο 17 § 1 ν. 2523/1997), πράξη που φέρεται ότι τελέσθηκε από αυτόν στην Αθήνα κατά τον αναφερόμενο στο ιστορικό της παρούσας μου χρόνο.

Νικόλαος Παντελής
Αντεισαγγελέας του Αρείου Πάγου

ΑΝΑΙΡΕΣΗ

1 Προθεσμία άσκησης αναιρέσεως. Χρόνος έναρξης της προθεσμίας. Κατά γενική αρχή του δικαίου ότι κανείς δεν υποχρεούται στα αδύνατα, ο αναιρεσείων μπορεί να επικαλεσθεί στην αίτηση αναιρέσεως τον λόγο εξαιτίας του οποίου κατέστη αδύνατη η εμπρόθεσμη άσκηση της καθώς και τα αποδεικτικά μέσα που τον στηρίζουν.

Στην προστεθείσα με το άρθρο 9 του ν. 969/1979 παράγραφο 3 του άρθρου 473 ΚΠΔ ορίζεται ότι: «Η προθεσμία για την άσκηση της αναιρέσεως αρχίζει από τότε που η τελεσίδικη απόφαση θα καταχωριστεί καθαρογραμμένη στο ειδικό βιβλίο που τηρείται από την γραμματεία του ποινικού δικαστηρίου...». Ο όρος τελεσίδικη απόφαση που απαντάται στον ΚΠΔ μόνο στην ανωτέρω διάταξη χρησιμοποιείται με την γνωστή έννοια της αποφάσεως που δεν μπορεί να προ-

σβληθεί με τα προβλεπόμενα από τον νόμο τακτικά ένδικα μέσα, όπως προβλεπόμενο από τον ΚΠΔ είναι μόνον η έφεση. Ο σκοπός της ανωτέρω διατάξεως συνίσταται στην ανάγκη να έχει λάβει ο ενδιαφερόμενος διάδικος πλήρη γνώση του αιτιολογικού της αποφάσεως, ώστε να είναι σε θέση να θεμελιώσει προβλεπόμενους από το άρθρο 510 § 1 ΚΠΔ λόγους αναιρέσεως, και ιδίως αυτόν της ελλείψεως ειδικής αιτιολογίας, να αποφεύγεται δε η άσκηση ματαιώς αιτήσεως αναιρέσεως όταν δεν προκύπτει νόμιμος λόγος, ώστε να αποτρέπεται η εντεύθεν ταλαιπωρία και οικονομική επιβάρυνση του διαδίκου (ΟΛΑΠ 6/2002). Ούτως από την διάταξη της άνω § 3 του άρθρου 473 ΚΠΔ, σε συνδυασμό με την της § 1 του ίδιου άρθρου, προκύπτει ότι όπου ειδική διάταξη νόμου δεν ορίζει διαφορετικά, η προθεσμία για την άσκηση ενδίκων μέσων και δη αναιρέσεως που γίνεται από τον παρόντα καταδικασθέντα κατά της καταδικαστικής αποφάσεως με δήλωση που επιδίδεται στον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου (άρθρο 474 § 2 ΚΠΔ) είναι είκοσι ημέρες από της ανωτέρω καταχωρίσεως στο ειδικό βιβλίο. [Το ότι η άνω προθεσμία αρχίζει από της καταχωρίσεως και όχι από της δημοσιεύσεως της αποφάσεως, δεν έρχεται σε αντίθεση με τη διάταξη του άρθρου 6 § 1 της ΕΣΔΑ (Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα δικαιώματα του ανθρώπου) περί δίκαιης δίκης, αντιθέτως δε εάν η προθεσμία αρχίσει από της δημοσιεύσεως της αποφάσεως φαλκιδεύεται το δικαίωμα πρόσβασης στο δικαστήριο του Αρείου Πάγου και τότε παραβιάζεται το άνω άρθρο της Συμβάσεως]. Περαιτέρω από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 501 § 1 εδ' α' και 340 §§ 2 και 3 ΚΠΔ, προκύπτει ότι όταν ο εγκαλών κατηγορούμενος εκπροσωπείται από συνήγορο, τον οποίο διορίζει ο ίδιος ή το δικαστήριο, ο κατηγορούμενος αυτός θεωρείται παρών και ο συνήγορός του ενεργεί όλες τις διαδικαστικές πράξεις γι' αυτόν. Έτι περαιτέρω κατά συναγομένη από το άρθρο 255 ΑΚ γενική αρχή του δικαίου ότι κανείς δεν υποχρεούται στα αδύνατα, ο αναιρεσείων μπορεί να επικαλεσθεί στην αίτηση αναιρέσεως τον λόγον εξαιτίας του οποίου κατέστη αδύνατη η εμπρόθεσμη άσκηση της καθώς και τα αποδεικτικά μέσα που τον στηρίζουν.

ΑΠ 1297/2013 Ε' Τμ. (Συμβ)
 Εισηγήτρια: Βιολέττα Κυτέα

5 Δεν αποκλείεται στον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου το δικαίωμα της άσκησης αιτήσεως αναιρέσεως ακόμη και για εκείνα τα βουλεύματα που εκδίδονται κατ' εφαρμογή του άρθ. 308 § 1 ΚΠΔ και αφορούν τα εγκλήματα του άρθ. 1 ν. 1608/1950 είτε πρόκειται για παρατεμπτικά είτε για απαλλακτικά.

Κατά το άρθρο 20 § 1 του Συντάγματος του 1975: «ο καθένας έχει δικαίωμα στην παροχή έννομης προστασίας από

τα δικαστήρια και μπορεί να αναπτύξει σ' αυτά τις απόψεις του για τα δικαιώματα ή συμφέροντά του, όπως ο νόμος ορίζει». Από τη διάταξη αυτή προκύπτει ότι ο συνταγματικός νομοθέτης αναγνωρίζει ως αναφαίρετο δικαίωμα των πολιτών τη δυνατότητα προσφυγής στα δικαστήρια, συγκροτούμενα από δικαστές κατ' άρθρο 88 § 1 του Συντάγματος, οι οποίοι απολαύουν του προνομίου της ισοβιότητας και έχουν την εξουσία να επιλαμβάνονται των υποθέσεων των πολιτών και να κρίνουν ευσυνειδήτως και αμερολήπτως με βάση τα προβαλλόμενα πραγματικά περιστατικά. Από το συνταγματικό νομοθέτη παρέχεται η εξουσιοδότηση στο κοινό νομοθέτη να προσδιορίσει τους όρους και τις προϋποθέσεις για την άσκηση της προσφυγής στα δικαστήρια και την αξίωση του πολίτη προς παροχή προστασίας στα έννομα συμφέροντά του. Οι τιθέμενοι περιορισμοί αποσκοπούν στο γενικότερο συμφέρον και στον προσδιορισμό πλαισίων ή ειδικών όρων εντός των οποίων επακριβώς οφείλει να κινείται ο ενδιαφερόμενος. Είναι πρόδηλο ότι ο κοινός νομοθέτης δικαιούται να καθορίσει προφανείς όρους, οι οποίοι αποβλέπουν είτε στον περιορισμό προπετών και προδήλων εκνόμων ενεργειών είτε στην ταχεία εκδίκαση των υποθέσεων. Εντεύθεν δεν αποκλείεται ο νομοθέτης να περιορίσει το δικαίωμα άσκησης αναίρεσης κατά βουλεύματος, όταν κρίνει ότι επιβάλλεται είτε λόγω της μικρής σπουδαιότητας του αδικήματος είτε λόγω γενικότερου συμφέροντος, χάριν της ταχείας απονομής της δικαιοσύνης, χωρίς να εμποδίζεται να αναγνωρίσει αυτοτελές δικαίωμα άσκησης αναίρεσης εναντίον του ίδιου βουλεύματος στον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου, αφού ο τελευταίος ασκεί εξουσία με την ιδιότητα του δικαστικού λειτουργού κατά το άρθρο 88 § 1 του Συντάγματος και όχι με την ιδιότητα του διαδίκου. Περαιτέρω κατά το άρθρο 308 § 1 εδ. γ' και δ' ΚΠΔ, το οποίο προστέθηκε με το άρθρο 5 § 1 ν. 1738/1987 και όπως αυτό αντικαταστάθηκε με το άρθρο 15 § 1 του ν. 3904/2010: «Στα εγκλήματα που προβλέπονται από το άρθρο 1 του ν. 1608/1950, η περάτωση της κυρίας ανάκρισης κηρύσσεται από το συμβούλιο εφετών με βούλευμα. Για το σκοπό αυτό η δικογραφία διαβιβάζεται αμέσως μετά την τελευταία ανακριτική πράξη στον Εισαγγελέα Εφετών, ο οποίος, αν κρίνει ότι η ανάκριση δεν χρειάζεται συμπλήρωση, μέσα σε δύο μήνες, ή εάν η φύση της υπόθεσης το επιβάλει μέσα σε τρεις μήνες, την εισάγει με πρότασή του στο συμβούλιο εφετών, το οποίο αποφαινεται αμετακλήτως, είτε να μη γίνει κατηγορία είτε εκδίδοντας παραπεμπτικό βούλευμα...». Όπως αναφέρεται στην εισηγητική έκθεση του Υπουργού Δικαιοσύνης με ημερομηνία 21 Νοεμβρίου 1986 σκοπός της διατάξεως αυτής είναι η ταχεία εκκαθάριση οιασδήποτε καταγγελίας ή κατηγορίας εναντίον εκείνων οι οποίοι διαχειρίζονται δημόσιο χρήμα. Αποτελεί δε επαρκή εγγύηση για τον κατηγορούμενο η ύπαρξη εφετειακού βουλεύματος

από δικαστές που έχουν δικαστική εμπειρία για να αντιμετωπίσουν την πολυπλοκότητα των προβλημάτων κατά τη διερεύνηση οικονομικών εγκλημάτων. Ο νομοθέτης επιδίωξε να επιταχύνει τη διαδικασία των δικαστικών συμβουλίων επί ορισμένων σοβαρών οικονομικών υποθέσεων και να θεσπίσει το αμετάκλητο της κρίσεως του Συμβουλίου Εφετών, είτε αυτή αναφέρεται σε παραπεμπτικό είτε σε απαλλακτικό βούλευμα. Εξάλλου κατά το άρθρο 483 § 3 ΚΠΔ: «Ο Εισαγγελέας του Αρείου Πάγου μπορεί να ζητήσει την αναίρεση οποιουδήποτε βουλεύματος, υποβάλλοντας σχετική δήλωση στον γραμματέα του Αρείου Πάγου, μέσα στην προθεσμία που ορίζεται από την παράγραφο 2 του άρθρου 479 το δεύτερο εδάφιο της οποίας εφαρμόζεται και σε αυτήν την περίπτωση». Με τη διάταξη αυτή παρέχεται η δυνατότητα στον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου να ασκήσει αναίρεση κατά παντός βουλεύματος, οσάκις κρίνεται αναγκαίο, προκειμένου να διορθωθούν νομικά σφάλματα, τα οποία επηρεάζουν τη νομολογιακή πρακτική και θίγουν ανεπανόρθωτα τα συμφέροντα τρίτων ή το πρόσωπο στο οποίο αποδίδεται η τέλεση αξιόποινης πράξεως. Η δυνατότητα αυτή του Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου υφίσταται και αν ακόμη το προσβαλλόμενο βούλευμα είναι αμετάκλητο για τους διαδίκους. Η παροχή του δικαιώματος αυτού στον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου να ζητεί την αναίρεση οποιουδήποτε βουλεύματος, ακόμη και εκείνου κατά του οποίου δεν παρέχεται από τον ΚΠΔ αντίστοιχο δικαίωμα στον κατηγορούμενο, αιτιολογείται, διότι, όπως προκύπτει από το άρθρο 88 § 1 του Συντάγματος ο Εισαγγελέας είναι ισόβιος δικαστικός λειτουργός και με την ιδιότητά του αυτή ασκεί εξουσία δηλαδή λειτουργεί ως αμερόληπτο όργανο της δικαιοσύνης που βοηθεί το δικαστή στη διάγνωση της αλήθειας και την απονομή του δικαίου και δεν εξομοιώνεται ούτε ταυτίζεται με το διάδικο, σε κάθε δε περίπτωση δεν θεωρείται αντίδικος του κατηγορουμένου. Η προαναφερθείσα διάταξη της § 3 του άρθρου 483 ΚΠΔ, που παρέχει τη δυνατότητα στον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου να ζητήσει την αναίρεση οποιουδήποτε βουλεύματος, είναι ειδική έναντι εκείνης του άρθρου 308 του ΚΠΔ, η τελευταία δε ως γενική υποχωρεί και δεν έχει εφαρμογή, αφού μόνο στον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου παρέχεται το δικαίωμα ασκήσεως αναίρεσης εναντίον οποιουδήποτε βουλεύματος συμπεριλαμβανομένου και εκείνου του Συμβουλίου Εφετών που αποφαινεται για τα αδικήματα που περιγράφονται στο άρθρο 1 του νόμου 1608/1950, το δικαίωμά του δε αυτό δεν του το απαγορεύει ρητά το άρθρο 483 § 3 ΚΠΔ. Για τον αποκλεισμό του δικαιώματος αυτού του Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου απαιτείται ρητή διάταξη αντίθετη προς το άρθρο 483 § 3 ΚΠΔ. Στη διάταξη, όμως, της § 1 του άρθρου 308 ΚΠΔ δεν υπάρχει τέτοια ειδική ρύθμιση για τον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου, αλλά προβλέπεται γενικά η απαγόρευση ασκήσεως ενδίκων μέσων κατά αντίστοιχων

βουλεύματων. Έτσι η ανωτέρω διάταξη είναι γενική και ως τέτοια υποχωρεί έναντι της ειδικής διατάξεως του άρθρου 483 § 3 ΚΠΔ κατ' εφαρμογή του αξιώματος που ισχύει στην ιεράρχηση των κανόνων δικαίου, ότι ο ειδικός κανόνας δικαίου κατισχύει του γενικού, ανεξάρτητα από το εάν είναι χρονικά νεότερος, λαμβανομένου υπόψη ότι η θέσπιση γενικού νόμου δεν οδηγεί αυτοδικαίως στην κατάργηση του ειδικού νόμου.

Ενόψει των ανωτέρω δεν αποκλείεται στον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου το δικαίωμα της άσκησης αιτήσεως αναίρεσης ακόμη και για εκείνα τα βουλεύματα που εκδίδονται κατ' εφαρμογή του άρθρου 308 § 1 ΚΠΔ και αφορούν τα εγκλήματα του άρθρου 1 του ν. 1608/1950 είτε πρόκειται για παραπεμπτικά είτε για απαλλακτικά, δεδομένου ότι ο νόμος εκφράζεται γενικώς χωρίς διάκριση, η δε λέξη «αμετακλήτως» αναφέρεται και στις δύο περιπτώσεις, ήτοι τόσο της παραπομπής, όσο και της έκδοσης απαλλακτικού βουλεύματος.

Επομένως ο Εισαγγελέας του Αρείου Πάγου εντός των νομίμων αυτού αρμοδιοτήτων του δικαιούται να ασκήσει αίτηση αναίρεσης κατά του βουλεύματος του Συμβουλίου Εφετών, παραπεμπτικού ή απαλλακτικού, το οποίο εκδίδεται κατ' εφαρμογή του άρθρου 308 ΚΠΔ και αφορά εγκλήματα που περιγράφονται στο άρθρο 1 του ν. 1608/1950.

Κατά τη γνώμη, όμως, των Αρεοπαγιδίων Αγγελικής Αλειφεροπούλου, Βασιλείου Πέππα, Γεωργίου Λέκκα και Μαρίας Χυτήρογλου, η άνω αίτηση αναίρεσεως του Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου κατά του προμνημονευόμενου 1619/2013 βουλεύματος του Συμβουλίου Εφετών Αθηνών, το οποίο αποφάνθηκε επί εγκλήματος προβλεπομένου από το άρθρο 1 του ν. 1608/1950, είναι απορριπτέα, ως απαράδεκτη, διότι, σύμφωνα με την πιο πάνω διάταξη του άρθρου 308 § 1 εδ. γ', δ' ΚΠΔ, όπως τα εδάφια αυτά προστέθηκαν αρχικά με την § 7 του άρθρου 5 του ν. 1738/1987 και στη συνέχεια αντικαταστάθηκαν με το άρθ. 15 § 1 ν. 3904/2010, με το βούλευμα τούτο το Συμβούλιο Εφετών αποφάνθηκε αμετακλήτως, απαγορευομένης, εντεύθεν, για λόγους ασφάλειας του δικαίου, της προσβολής του παρ' οιουδήποτε, αφού το «αμετάκλητο» δικαστικής αποφάσεως ή βουλεύματος στα πλαίσια ποινικής δίκης δεν ισχύει μόνο μεταξύ των διαδίκων αλλά έναντι πάντων (erga omnes) και, ως εκ τούτου, είναι απρόσβλητο και μη ανακλητέο από οποιονδήποτε, δεσμεύει δε και όλα τα πολιτειακά όργανα, μεταξύ των οποίων και τα Δικαστήρια, οπότε δεν επιτρέπεται να θιγεί δια της ασκήσεως ένδικου μέσου ούτε από δικαστικούς και εισαγγελικούς λειτουργούς κατά την άσκηση των καθηκόντων τους. Σκοπός της ανωτέρω διατάξεως, που θεσπίζει το αμετάκλητο του βουλεύματος του Συμβουλίου Εφετών, ώστε τούτο να αποφαινεται σε πρώτο και τελευταίο βαθμό για τα προβλεπόμενα από το άρθρο 1 του ν. 1608/1950 εγκλήματα (αδικήματα κατά του Δημοσίου και ΝΠΔΔ), είναι, κατά την εισηγητική έκθεση του ν. 1738/1987, η ταχεία εκκαθάριση οιασδήποτε καταγγελίας ή κατηγορίας

εναντίον εκείνων, οι οποίοι διαχειρίζονται δημόσιο χρήμα. Ο σκοπός αυτός της ταχείας εκκαθαρίσεως τέτοιας κατηγορίας σαφώς προκύπτει και από το περιεχόμενο της τελευταίας διατυπώσεως της διατάξεως αυτής με το ν. 3904/2010, η οποία θέτει στον Εισαγγελέα Εφετών σύντομα χρονικά περιθώρια δύο ή το πολύ τριών μηνών, ανάλογα με τη φύση της υποθέσεως, για την υποβολή σχετικής προτάσεως του στο Συμβούλιο Εφετών. Έτσι, η εν λόγω διάταξη του άρθρου 308 § 1 εδ. γ', δ' ΚΠΔ, η οποία, κατά τη θέληση του νομοθέτη, θεσπίστηκε για την ταχεία εκδίκαση τέτοιων κατηγοριών, ενόψει του ότι το αμετάκλητο περιορίζεται με αυτήν μόνο στη συγκεκριμένη κατηγορία εγκλημάτων, για τα οποία εισάγει εξαίρεση, κρίνεται ειδική και κατισχύει έναντι εκείνης του άρθρου 483 § 3 ΚΠΔ, κατά την οποία ο Εισαγγελέας του Αρείου Πάγου μπορεί να ζητήσει την αναίρεση οποιουδήποτε βουλεύματος μέσα στην οριζόμενη από αυτό προθεσμία, που είναι γενική, αφού η τελευταία δεν κάνει διάκριση ούτε εισάγει εξαίρεση αλλά αναφέρεται στο δικαίωμα του ανωτέρω Εισαγγελέα προς άσκηση αναίρεσεως κατά παντός μη αμετακλήτου βουλεύματος, ενώ κατ' αμετακλήτου βουλεύματος επιτρέπεται σ' αυτόν αναίρεση μόνο υπέρ του νόμου (άρθ. 483 § 3 εδ. β' ΚΠΔ). Με βάση τα ανωτέρω εκτεθέντα, κατά τη μειοψηφούσα γνώμη, πρέπει να γίνει δεκτό, ότι το αμετάκλητο του βουλεύματος του Συμβουλίου Εφετών για εγκλήματα που προβλέπονται από το άρθρο 1 του ν. 1608/1950 ισχύει και για τον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου, αφού, άλλωστε, μετά τον αποκλεισμό του δικαιώματος των διαδίκων να ασκούν αναίρεση κατά βουλεύματος, με το άρθ. 34 περ. γ' ν. 3904/2010 (με το οποίο καταργήθηκε το άρθρο 482 ΚΠΔ, που προέβλεπε το δικαίωμα αυτό), όχι μόνο διατηρήθηκε η ρύθμιση του άρθρου 308 § 1 εδ. δ' ΚΠΔ περί του ότι το Συμβούλιο Εφετών επί τέτοιου είδους εγκλημάτων «αποφαινεται αμετακλήτως» αλλά η διάταξη αυτή, με το άρθ. 15 § 1 του ίδιου νόμου (3904/2010), έγινε πιο σαφής και συγκεκριμένη με την προσθήκη, μετά την ανωτέρω διατύπωση περί αμετακλήτου, χωρίου με το εξής κατά λέξη περιεχόμενο «...είτε να μη γίνει κατηγορία είτε εκδίδοντας παραπεμπτικό βούλευμα, ακόμη και για τα συναφή πλημμελήματα ή κακουργήματα, ανεξαρτήτως της βαρύτητας των τελευταίων ή εάν γι' αυτά προβλέπεται διαφορετικός τρόπος περάτωσης της ανάκρισης και όταν από την έρευνα της ουσίας της υπόθεσης κρίνει ότι δεν θεμελιώνεται προβλεπόμενο από το άρθρο 1 του ν. 1608/1950 έγκλημα». Η αντίθετη εκδοχή, ότι δηλαδή είναι παραδεκτή η άσκηση αναίρεσεως από τον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου κατά τέτοιου είδους βουλεύματος, κατά τη γνώμη της μειοψηφίας, προσκρούει, τόσο στο γράμμα, όσο και στο προεκτεθέν πνεύμα του νόμου και οδηγεί στο άτοπο αποτέλεσμα να καθιστά ανενεργό την περί αμετακλήτου του βουλεύματος του Συμβουλίου Εφετών (ειδική) διάταξη του άρθρου 308 § 1 εδ. δ' ΚΠΔ, όπως αυτή επαναδιατυπώθηκε με το ν. 3904/2010, αφού, μετά την κατά τα άνω κατάργηση, με τον ίδιο νόμο, του δικαιώματος των δια-

δίκων να ασκούν αναίρεση κατά βουλευμάτων γενικώς, η εν λόγω διάταξη δεν θα είχε λόγο υπάρξεως, διότι δεν θα υπήρχε πεδίο εφαρμογής της σε καμία περίπτωση.

ΑΠ 3/2014 Πλήρης Ολομέλεια (Συμβ)
Εισηγήτρια: Δήμητρα Μπουρνάκα

Σημείωση

Η απόφαση της Ολομελείας του Αρείου Πάγου στην οποία παραπέμφθηκε η αναίρεση του Εισαγγελέως του Αρείου Πάγου, ως αφορώσα ζήτημα εξαιρετικής σημασίας και γενικότερου ενδιαφέροντος, με την υπ' αριθ. 1522/2013 απόφαση του Ζ' Τμήματος, τερματίζει την πολυετή αμφισβήτηση σε σχέση με το δικαίωμα του εισαγγελέως του Αρείου Πάγου να αναιρεσιβάλλει βουλεύματα που εκδίδονται «αμετακλήτως» από το συμβούλιο εφετών σε υποθέσεις του ν. 1608/1950 περί καταχραστών του Δημοσίου. Όμοια πρόβλεψη για την έκδοση «αμετακλήτου» βουλεύματος του συμβουλίου εφετών περιέχεται και στο άρθρο 4 του ν. 4022/2011 για την εκδίκαση πράξεων διαφθοράς κ.λπ.

Η (ισχυρή) πλειοψηφία του Ακυρωτικού, με την σύμφωνη πρόταση του Εισαγγελέως (Ν. Παντελή), επέλυσε το τεθέν ζήτημα υπέρ της καταφατικής απόψεως, επικαλούμενη τον χαρακτήρα της διάταξης του άρθρου 483 § 3 ως «ειδικής» έναντι εκείνης του άρθρου 308 § 1 ΚΠΔ. Κατά την γνώμη της πλειοψηφίας, το «αμετακλήτως» της τελευταίας αυτής καταλαμβάνει μόνο τους διαδίκους και δεν ισχύει έναντι του εισαγγελέως του Αρείου Πάγου. Την άποψη αυτή είχε υποστηρίξει ο Λ. Μαργαρίτης (Ο ν. 1608/1950 και οι καταχραστές του δημόσιου και (παρα)τραπεζικού χρήματος, 2000, σ. 100 επ.), παλαιότερα δε υπέρ του εν λόγω δικαιώματος του εισαγγελέως του Αρείου Πάγου είχαν επιχειρηματολογήσει, χωρίς απήχηση στην νομολογία, οι Α. Καρράς (ΠοινΧρ ΜΑ. 1067 επ.) και Δ. Ευθυμιάδης (εισ. πρόταση στην αντίθετη ΑΠ 319/1991 ΠοινΧρ ΜΑ. 909 επ.).

Η θέση της πλειοψηφίας του Αρείου Πάγου είναι εν μέρει αντίθετη προς την επί του θέματος προηγούμενη νομολογία του, σύμφωνα με την οποία το κατ' άρθ. 308 ΚΠΔ «αμετάκλητον» των βουλευμάτων του ν. 1608/1950 εμποδίζει τον εισαγγελέα του Αρείου Πάγου να ασκήσει αναίρεση κατά των παραπεμπτικών αλλ' όχι κατά των απαλλακτικών εξ αυτών (βλ. π.χ. ΑΠ 55/1989 ΠοινΧρ ΛΘ. 656 με αντίθ. εισ. προτ. Σπ. Σταμούλη = ΝοΒ 1989 με σημ. Χρ. Αργυρόπουλου, και τις παρατηρήσεις μου υπό την ΑΠ 405/1989 ΠοινΧρ ΛΘ. 963).

Η διακρίνουσα αυτή ερμηνεία δεν εύρισκε έρεισμα στο γράμμα άρθρων 308 § 1 και 483 § 3 ΚΠΔ. Πράγματι, το «αμετάκλητον» προβλεπόταν γενικώς και όχι μόνο για τα παραπεμπτικά βουλεύματα, ενώ το δικαίωμα του εισαγγελέως του Αρείου Πάγου να αναιρεσιβάλλει «πάν» βούλευμα δεν απέκλειε τα εξ αυτών παραπεμπτικά.

Η διακρίνουσα ερμηνεία δεν είχε έρεισμα ούτε στον σκοπό αμφοτέρων των ανωτέρω διατάξεων. Η προβαλλόμενη ανάγκη ιδιαίτερης ταχύτητας στην εκκαθάριση των υποθέσεων καταχρήσεως «δημοσίου» χρήματος, που υπαγόρευσε την ειδική μεταχείριση των βουλευμάτων του ν. 1608/1950, δεν εξυπηρετείτο με την αναγνώριση του δικαιώματος ασκήσεως αναίρεσης στον εισαγγελέα του Αρείου Πάγου -και στον πολιτικώς ενάγοντα προ του ν. 3904/2010- κατά των απαλλακτικών εξ αυτών, ενώ η διόρθωση νομικών σφαλμάτων και η ενότητα της νομολογίας σε σημαντικά ζητήματα, η οποία επιδιώκεται με το υπό συζήτηση δικαίωμα του ανώτατου εισαγγελικού λειτουργού στο άρθρο 483 § 3 ΚΠΔ, δεν είναι λιγότερο αναγκαία επί παραπεμπτικών βουλευμάτων του ν. 1608/1950 (βλ. για τα ανωτέρω αντί άλλων Ν. Ανδρουλάκη, Θεμελιώδεις έννοιες της ποινικής δίκης έκδ. 4η 2012, σ. 374 επ.).

Μετά την ολοσχερή (και ατυχή) κατάργηση του δικαιώματος αναίρεσεως των διαδίκων καθ' όλων ανεξαιρέτως των βουλευμάτων με τους ν. 3160/2003 (για τον πολιτικώς ενάγοντα) και 3904/2010 (για τον κατηγορούμενο -πρβλ. το άρθρο μου «Η μεταρρύθμιση της ενδιάμεσης ποινικής διαδικασίας», ΝοΒ 1991. 324 επ.), ο μόνος τρόπος για να επιληφθεί το Ακυρωτικόν σοβαρών νομικών ζητημάτων που κριθηκαν με βουλεύματα, είναι η αναίρεση του εισαγγελέως του Αρείου Πάγου. Υπό τα δεδομένα αυτά και ανεξαρτήτως της διαστάσεως των απόψεων υπό το προ του ν. 3904/2010 καθεστώς, η αναγνώριση του δικαιώματος αναίρεσεως του εισαγγελέως του Αρείου Πάγου καθ' όλων των βουλευμάτων χωρίς εξαίρεση εκείνων του ν. 1608/50 και 4022/2011 είναι ορθή.

Ο αποκλεισμός της αναίρεσης κατά των εν λόγω βουλευμάτων ήταν άλλωστε ένα (από τα πολλά) άτοπα της παρ' ημίν θάλλουσας δικονομικής παρα-νομοθεσίας (βλ. Αδ. Παπαδαμάκη, Όψεις αποδόμησης της ποινικής δικονομίας, στο: Ένωση Ελλήνων Ποινικολόγων, Ειδικές (παρα)δικονομικές ρυθμίσεις, 2010, σ. 18 επ.). Είναι γνωστό ότι ειδικώς στις υποθέσεις αυτές αναφέρονται συχνά σύνθετα νομικά ζητήματα, ώστε το δικαίωμα αναίρεσεως κατά βουλευμάτων είναι μάλλον αναγκαίο παρά στις λοιπές.

Εν κατακλείδι, η κριθείσα υπόθεση επιβεβαιώνει ότι το επικίνδυνο απολίθωμα του ν. 1608/1950 (βλ. το άρθρο μου «Το Ελληνικό Δημόσιον και οι καταχραστής του», ΠοινΧρ ΜΕ. 882 επ.) είναι μια αστείρευτη πηγή ερμηνευτικών προβλημάτων (βλ. την κριτική επισκόπηση του Αθ. Ζαχαριάδη, Ο ν. 1608/1950, 1995, σ. 11 επ.) που διαταράσσουν διαρκώς την συστηματική και αξιολογική αρμονία του ποινικού μας συστήματος και την ασφάλεια δικαίου.

Προκαλεί γι' αυτό απορία η πρόσφατη σταυροφορία ετερόκλητων παραγόντων υπέρ αυτού του παρωχημένου και ασύμβατου προς τις αρχές του φιλελεύθερου κράτους δικαίου νομοθετήματος, οι οποίοι επισείουν τον κίνδυνο ατιμωρησίας λόγω παραγραφής ή της επεικούς τιμωρίας των δραστών που εμπίπτουν στον ν. 1608/1950 στην περίπτωση της -από μακρού επιβεβλημένης και ήδη εκ νέου αναγγελλόμενης- κατάργησής του.

Το ενδεχόμενο της συμπλήρωσης του χρόνου παραγραφής σε κάποιες (ελάχιστες) υποθέσεις δεν οφείλεται στην επιείκεια των απειλούμενων στον Ποινικό Κώδικα ποινών για τις πράξεις που προσβάλλουν την δημόσια περιουσία (αντιθέτως, αυτές είναι αρκούντως αυστηρές), αλλά στην καθυστέρηση των αρμόδιων αρχών να επιληφθούν των οικείων υποθέσεων. Άλλωστε το ελλόγως νομοθετείν απαιτεί απόσταση από εφήμερες τιμωρητικές σκοπιμότητες, η εξυπηρέτηση των οποίων έχει ήδη βλάψει σοβαρά την ποιότητα της ποινικής μας νομοθεσίας.

Ηλίας Γ. Αναγνωστόπουλος

Αναπληρωτής Καθηγητής

Νομικής Σχολής Πανεπιστημίου Αθηνών

5 Αν από παραδρομή, ο ΑΠ παρέλειψε να ερευνηθεί παραδεκτώς προταθέντα λόγο αναίρεσης, επιτρέπεται να επανέλθει και να τον εξετάσει.

Κατά τα άρθρα 370 και 514 του ΚΠΔ, τα ποινικά δικαστήρια δεν μπορούν να επανεξετάσουν την οριστική τους απόφαση, όπως είναι και αυτή με την οποία απορρίπτεται ένδικο μέσο, ενώ κατά της αποφάσεως του Αρείου Πάγου με την οποία απορρίπτεται αίτηση αναίρεσεως δεν επιτρέπεται ένδικο μέσο, ούτε δεύτερη αίτηση αναίρεσεως κατά της ίδιας αποφάσεως. Στην ειδική περίπτωση όμως που, από παραδρομή, ο Άρειος Πάγος παρέλειψε να ερευνηθεί παραδεκτώς προταθέντα λόγο αναίρεσεως, επιτρέπεται, ενόψει της αυτοτέλειας κάθε λόγου αναίρεσεως, που σωρευτικώς διατυπώνεται με τους λοιπούς λόγους στο ίδιο δικόγραφο αναίρεσεως ή

στο δικόγραφο των προσθέτων λόγων, να επανέλθει και να τον εξετάσει χωρίς αυτό να αντιτίθεται στις παραπάνω διατάξεις, διότι, επί του μη εξετασθέντος ανααιρετικού λόγου, δεν υπάρχει απόφαση. Η διαδικασία αυτή της επανεξετάσεως αφορά προταθέντες και μη εξετασθέντες λόγους αναίρεσεως κατ' αποφάσεως και όχι βουλεύματος, σε κάθε δε περίπτωση προϋποθέτει παραδεκτώς ασκηθείσα αίτηση αναίρεσεως, αφού μόνο τότε ο Άρειος Πάγος εξετάζει την βασιμότητα των λόγων αυτών. Όμως, αίτηση εξετάσεως μη ερευνηθέντων λόγων αναίρεσεως δεν νοείται όταν η προηγουμένως ασκηθείσα αίτηση αναίρεσεως απορρίφθηκε, κατά το άρθρο 476 § 1 του ΚΠΔ, με την απόφαση του Αρείου Πάγου, ως απαράδεκτη για έλλειψη μη δυναμένη να θεραπευθεί, όπως συμβαίνει και στην περίπτωση που αυτή στρεφόταν κατά αποφάσεως ή κατά βουλεύματος που δεν υπόκεινται σε αναίρεση. Και τούτο διότι η προηγουμένως εξελεχθείσα κρίση του Αρείου Πάγου περί απαράδεκτου, ως λογικώς πρότερα της ερεύνης της βασιμότητας των κατ' ιδίαν λόγων, δεν μπορεί ν' ανατραπεί με εξέταση της ουσιαστικής βασιμότητας λόγων αναίρεσεως που αναγκαιώς δεν ερευνήθηκαν, ως εκ του κηρυχθέντος απαράδεκτου του ασκηθέντος ενδίκου μέσου.

ΑΠ 639/2014 Ζ' Τμ. (Συμβ)

Εισηγητής: Πάνος Πετρόπουλος

ΑΝΘΡΩΠΟΚΤΟΝΙΑ

5 Στοιχεία ανθρωποκτονίας από αμέλεια (302 ΠΚ). Έγκλημα τελούμενο διά παραλείψεως (15 ΠΚ) υπάρχει μόνο όταν ο φερόμενος ως παραλείψας είχε ιδιαίτερη νομική υποχρέωση να παρεμποδίσει την επέλευση του αποτελέσματος. Τέτοια ιδιαίτερη νομική υποχρέωση έχει και εκείνος που κατά τη διεύθυνση ή την εκτέλεση οικοδομικού ή άλλου ανάλογου έργου παραβίασε και από αμέλεια τους κοινώς αναγνωρισμένους κανόνες των οικοδομών.

Σύμφωνα με το άρθρο 302 § 1 του ΠΚ, όποιος επιφέρει από αμέλεια το θάνατο άλλου τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών μηνών, ενώ κατά το άρθρο 28 του ΠΚ, από αμέλεια πράττει όποιος από έλλειψη της προσοχής την οποία όφειλε κατά τις περιστάσεις και μπορούσε να καταβάλει, είτε δεν προέβλεψε το αξιόποιο αποτέλεσμα που προκάλεσε η πράξη του, είτε το προέβλεψε ως δυνατό, πίστεψε όμως ότι δεν θα επερχόταν. Από το συνδυασμό των ανωτέρω διατάξεων προκύπτει ότι για τη θεμελίωση των εγκλημάτων της ανθρωποκτονίας από αμέλεια απαιτείται να διαπιστωθεί αφενός μεν ότι ο δράστης δεν κατέβαλε την απαιτούμενη κατά αντικειμενική κρίση προσοχή, την οποία όφειλε να καταβάλει κάθε μετρίως συνετός και ευσυνείδητος άνθρωπος που βρίσκεται υπό τις ίδιες πραγματικές

